

● نامه به سردبیر

ادراکات فردی دانشجویان دانشگاه تهران در مورد سیگار

فاطمه رحمتی نجار کلائی^۱، *ایمان لطفیان^۲، مرتضی حقیقی^۳

کلمات کلیدی: ادراکات، دخانیات، دانشجویان

(سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۴، مسلسل ۵۳)
تاریخ پذیرش: ۹۴/۸/۴

فصلنامه علمی پژوهشی ابن سینا / اداره بهداشت، امداد و درمان نهجا
تاریخ دریافت: ۹۴/۵/۱۸

۱. استادیار، تهران، ایران، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله^(عج) مرکز تحقیقات بهداشت نظامی
۲. پزشک عمومی، تهران، ایران، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله^(عج)، مرکز تحقیقات بهداشت نظامی
(مؤلف مسئول) iman.lotfian@yahoo.com
۳. دانشجوی دکتری آموزش بهداشت، تهران، ایران، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله^(عج)، مرکز تحقیقات طب قرآن و حدیث

مقدمه

مصرف دخانیات چهارمین عامل مهم مرتبط با هزینه بیماری‌ها و دومین عامل مرگ و میر در جهان [۱، ۲] و مهم‌ترین علت قابل پیشگیری مرگ و میر و ناتوانی در اغلب جوامع است [۳]. دخانیات موجب اتلاف حداقل ۵۹ میلیون سال به دلیل مرگ زودرس و ناتوانی و سالانه ۵/۴ میلیون مرگ در جهان می‌شود [۱، ۴]. بررسی‌های گوناگون نشان دهنده افزایش شیوع مصرف سیگار در دانشگاه‌های ایران است [۵، ۶]. تا جایی که ۴۳/۵٪ دانشجویان در ایران بعد از ورود به دانشگاه مصرف آن را آغاز کرده‌اند [۶]. با توجه به شیوع سیگار در بین جوانان و نوجوانان، بررسی سطح آگاهی و نگرش آنها در مورد اثرات سیگار در برنامه‌ریزی‌های بهداشتی مؤثر می‌باشد [۷]. باورها و نگرش افراد در مورد سیگار پیش‌بینی کننده مهم رفتار مصرف سیگار است و جوانانی که باور مثبت به فواید سیگار دارند بیشتر در معرض شروع و تداوم مصرف سیگار قرار دارند [۸]. با توجه به اهمیت این موضوع در این مطالعه باور دانشجویان جدید الورود دانشگاه تهران در مورد سیگار را مورد بررسی قرار دهیم.

در یک مطالعه مقطعی از نوع توصیفی-تحلیلی، نمونه مورد بررسی به روش طبقه‌ای متناسب برحسب مقطع تحصیلی و رشته از بین دانشجویان ورودی جدید مهر ماه ۹۰-۹۱ دانشگاه تهران انتخاب شد. معیار ورود شامل: دانشجویان ورودی ۹۰-۹۱، سن ۱۸ تا ۳۹ سال، رضایت ورود به مطالعه، عدم وجود معلولیت و ناتوانی و بیماری مزمن در نظر گرفته شد. معیار خروج دانشجویان با سن بالای چهل سال و نداشتن رضایت شرکت در تحقیق بود. ابزار پرسشنامه خودساخته حاوی ۱۴ سؤال دموگرافیک و ۶ سؤال در مورد تجربه استعمال و نیز فواید و مضرات مصرف سیگار بود. به منظور بررسی روایی سؤالات از نظر متخصصین استفاده شد. از تحلیل محتوا، جهت تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی استفاده شد. نتایج نشان داد که از میان ۳۰۰ دانشجوی ۴۴٪ پسر (۱۳۲ نفر) و میانگین سنی دانشجویان $23/2 \pm 5/1$ سال بود. ۹۰/۶۶٪ مجرد، ۱۹/۳۳٪

شاغل و ۳۹/۶۶٪ بومی شهر تهران بودند. ۲۴٪ افراد اظهار داشتند که نزدیکانشان در منزل، سیگار مصرف می‌کنند. ۲۷٪ تجربه مصرف سیگار در طول زندگی داشتند و ۵/۵٪ به‌طور مرتب سیگار مصرف می‌کردند. از بین آنها ۳۲ نفر (۱۰/۶۶٪) برای سیگار مزایایی شامل آرام بخشی (۱۲ نفر - ۴٪) و اثرات مثبت آن بر مغز و اعصاب (۴ نفر - ۱/۳٪) قائل بودند. به‌طور کلی ۲۹۲ نفر (۹۷/۳۳٪) از دانشجویان مضرات سیگار را در ۴ دسته بیماری‌زایی، مشکلات اجتماعی، اخلاقی و نیز زیان‌های اقتصادی قرار دادند. بیشتر آنان (۲۴۹ نفر - ۸۳٪) مهم‌ترین اثر سیگار را ایجاد بیماری‌های مختلف و انواع سرطان‌ها به‌خصوص بیماری‌های ریوی (۲۹/۳٪) و سرطان ریه (۱۳٪) برای خود فرد یا اطرافیانش ذکر کرده بودند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این مطالعه بررسی باورهای دانشجویان در مورد اثرات مثبت و منفی استعمال سیگار بود. از بُعد شیوع، مصرف سیگار بین ۱۰/۸٪ [۹] تا ۱۳/۹ [۱۰] متغیر بوده و در دختران کمتر از پسران مشاهده شده است. در مورد مزایا بیشتر بر بُعد آرام‌بخشی و فراموشی مشکلات روزمره تأکید داشتند. در مطالعه احمدی و همکاران دلیل مصرف سیگار اجتناب از علایم ترک مصرف، کاهش تنش و لذت بخشی گزارش شد [۱۱]. لذا آموزش روش‌های مختلف مدیریت استرس می‌تواند در کاهش آمار شروع و ادامه مصرف سیگار مؤثر واقع شود. در مورد اثرات سوء مصرف دخانیات بیشتر بر بخش جسمی، بیماری ریوی، سرطان و بعد زیبایی تأکید داشتند که بر نقاط خاص مورد توجه جوانان اشاره دارد. در مطالعه کیفی هلوگ-لارسن^۱ و همکاران، سیگاری‌ها از خطرات ناشی از استعمال سیگار در بین سیگاری‌های فعال و غیرفعال آگاه بودند [۱۲]. بنابراین دانستن مضرات مصرف سیگار تأثیر زیادی روی استعمال آن ندارد [۱۳]. در مورد سیگار علاوه بر باورها عوامل دیگری مانند

1. Helweg-Larsen

جنسیت مرد، سیگاری بودن والدین، افسردگی، شخصیت فردی، تجربه قبلی و به خصوص محیط خانوادگی، دوستان، و ... بر رفتار مصرف تأثیر دارد [۱۴، ۱۵]. به طور کلی آموزش‌ها در این قشر باید بر کاهش باورهای تقویت کننده مصرف سیگار متمرکز گردد. سیاست‌های کنترل دخانیات، بسیج تشکلات مختلف جهت اطلاع‌رسانی، ارتقای سطح آموزش و پرداختن به تمام جنبه‌های آن در دانشجویان به خصوص در مقطع کارشناسی پیشنهاد می‌گردد [۱۶].

References

1. Rahimi MA, Hefazi M, Amin Esmaeili M, Elaheh SI, Yousefi NR. Lifetime prevalence of tobacco use among high school students in Iran: a systematic review. *Payesh*. 2012;11(3):337-349. [Persian]
2. Barnes DE, Bero LA. Why review articles on the health effects of passive smoking reach different conclusions. *Jama*. 1998;279(19):1566-1570.
3. Esmaeili Nadimi A, Ahmadi Kohanali J. Cigarette smoking among urban population of Rafsanjan. *Medical journal of Hormozgan university*. 2004;7(4):173-177. [Persian]
4. Jafari F, Aminzadeh M. The prevalence and associated parameters of smoking among students of Art University in Tehran. *Ebnesina* 2011;14(3):23-28. [Persian]
5. Khami M, Murtomaa H, Razeghi S, Virtanen J. Smoking and its determinants among Iranian dental students. *Medical principles and practice*. 2010;19(5):390-394.
6. Nazary A, Ahmadi F, Vaismoradi M, Kaviani K, Arezomandi M, Faghihzadeh S. Smoking among male medical sciences students in Semnan, Islamic Republic of Iran. *Eastern mediterranean health journal*. 2010;16(2):156-161.
7. Namakin K, Sharifzadeh G, Miri M. Prevalence of cigarette smoking and evaluation of attitude and knowledge in its high school boys in Birjand, 2005. *Journal of Birjand University of Medical Sciences*. 2008;15(1):66-71. [Persian]
8. Lee J, Johnson C, Rice J, Warren CW, Chen T. Smoking beliefs and behavior among youth in South Korea, Taiwan, and Thailand. *International journal of behavioral medicine*. 2013;20(3):319-326.
9. Nazarzadeh M, Bidel Z, Ayubi E, Bahrami A, Jafari F, Mohammadpoorasl A, et al. Smoking status in Iranian male adolescents: a cross-sectional study and a meta-analysis. *Addictive behaviors*. 2013;38(6):2214-2218.
10. Moosazadeh M, Ziaaddini H, Mirzazadeh A, Ashrafi-Asgarabad A, Haghdoost AA. Meta-analysis of smoking prevalence in Iran. *Addiction & health*. 2013;5(3-4):140-153.
11. Ahmadi J, Khalili H, Jooybar R, Namazi N, Mohammadagaei P. Prevalence of cigarette smoking in Iran. *Psychological reports*. 2001;89(2):339-341.
12. Helweg-Larsen M, Tobias MR, Cerban BM. Risk perception and moralization among smokers in the USA and Denmark: a qualitative approach. *British journal of health psychology*. 2010;15(Pt 4):871-886.
13. Gerking S, Khaddaria R. Perceptions of health risk and smoking decisions of young people. *Health economics*. 2012;21(7):865-877.
14. Celikel FC, Celikel S, Erkorkmaz U. Smoking determinants in Turkish university students. *International journal of environmental research and public health*. 2009;6(8):2248-2257.
15. Rezaei F, Majdzadeh R, Nedjat S, Golestan B. Motives for cigarette smoking in 13-to 15-year-old boys: A qualitative study. *Journal of school of public health and institute of public health research*. 2008;5(4):25-33.
16. Chkhaidze I, Maglakelidze N, Maglakelidze T, Khaltaev N. Prevalence of and factors influencing smoking among medical and non-medical students in Tbilisi, Georgia. *Jornal brasileiro de pneumologia : publicacao oficial da Sociedade Brasileira de Pneumologia e Tisiologia*. 2013;39(5):579-584.

Individual perceptions of Tehran University students about smoking

Rahmati F¹, *Lotfian I², Haghghi M³

Keywords: Perception, Smoking, Students

1. Assistant professor, Health Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2. General physician, Health Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran
(*Corresponding author)
iman.lotfian@yahoo.com

3. PhD student in Health education, Quran and Hadith Medicine Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran